

Sundhedsministeriet

Enhed: ELU
Sagsbeh.: DEPBBM
Koordineret med:
Sagsnr.: 2203808
Dok. nr.: 2167700
Dato: 24-03-2022

TALEPAPIR

Det talte ord gælder
[Folketinget den 27. januar 2022]

Besvarelse af samrådsspørgsmål Y, Z og Æ

*Y: Vil ministeren redegøre for, hvorfor man ikke oplyser forbrugerne om, hvor farligt ethanol er, og hvad ministeren konkret vil gøre for, at oplysningerne kommer ud til forbrugerne? Er ministeren enig i, at når myndighederne forlanger, at man skal bruge et bestemt produkt, uanset om det er sundhedsvæsnet eller i øvrigt, så har myndighederne en oplysningspligt, og at denne ikke er overholdt i henhold til Det Europæiske Kemikalieagenturs (ECHA) vurdering af ethanol? Hvorfor skal SSI - og ikke Miljøstyrelsen der har kompetencerne og kendskab til alle midler - bestemme, hvad der skal godkendes og bruges af desinfektionsmidler i sundhedssektoren?
Der henvises i øvrigt til SUU alm. del - spm. 429-443*

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Hans Christian Schmidt
(V)

*Z: Vil ministeren redegøre for, hvorfor ministeren holder fast i et produkt (ethanol), som man har afskaffet i andre brancher i Danmark (bl.a. i maling og i grafiske farver), og som er klassificeret som livsfarlig for brugeren, og hvorfor fastholder ministeren alkoholdesinfektion i sundhedssektoren, som beviseligt ikke virker efter hensigten, når der findes et andet og meget mere effektivt og ufarligt desinfektionsmiddel som HOCL/Bright Water?
Der henvises i øvrigt til SUU alm. del - spm. 429-443.*

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Hans Christian Schmidt (V)

*Æ: Ministeren udstedte den 15. januar 2021 bekendtgørelse nr. 42 om forbud mod større forsamlinger og mod adgang til og restriktioner for lokaler og lokaliteter i forbindelse med håndtering af covid-19. Af § 9 fremgår indledningsvis, at fysiske og juridiske personer, herunder offentlige myndigheder, som har rådighed over lokaler, hvortil offentligheden har adgang, skal opfylde følgende krav, og i § 9, stk. 1, nr. 5, fremgår: ”5) Der skal være vand og sæbe eller håndsprit (mindst 70 pct. alkohol) tilgængeligt for kunder, besøgende og deltagere.” En sådan bekendtgørelse, som de fleste opfatter som en lov, fungerer i praksis sådan, at det er forbudt at bruge andre midler, og man afskærer derfor forbrugerne i det frie valg af desinfektionsmiddel baseret på viden og afskærer producenterne i at sælge andet middel, hvilket er konkurrenceforvridende. Vil ministeren redegøre for lovligheden i at udstede bekendtgørelse 42 af 15. januar 2021 med de åbenlyse konsekvenser, som det har for forbrugere og producenter?
Der henvises i øvrigt til SUU alm. del - spm. 429-443.*

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Hans Christian Schmidt (V)

Jeg er blevet bedt om at redegøre for det krav, der har været om, at der skulle være vand og sæbe eller håndsprit tilgængeligt for kunder, besøgende eller deltagere en række steder som led i håndtering af covid-19.

Det vil jeg selvfølgelig gerne. Det er et samråd, jeg har set frem til, og forberedelsen i ministeriet af samrådet har også gjort, at vi er blevet klogere undervejs. Det vil jeg forsøge at redegøre for.

Først vil jeg spole tiden tilbage og redegøre for forløbet. Det startede i marts 2020, som vi alle ved. Det var på dette tidspunkt, at der blev stillet krav om, at der skulle være vand og sæbe eller håndsprit tilgængeligt for kunder eller besøgende.

I forbindelse med de mange restriktioner, der blev indført i marts 2020 for at bryde smittekæder, hindre smittespredning og for at forhindre sundhedsvæsenet i at bryde sammen, rådgav Sundhedsstyrelsen ministeriet om, at der burde være let adgang til håndvask og/eller håndsprit. Og sundhedsmyndighedernes anbefalinger tog udgangspunkt i den tilgængelige viden på daværende tidspunkt.
Sundhedsstyrelsen oplyser:

”Alkoholbaseret hånddesinfektion er både i Danmark og internationalt anerkendt som det generelt bedst egnede middel til hånddesinfektion. Der findes flere studier, som entydigt viser at ethanol i en passende koncentration har effekt over for SARS-Coronavirus-2. I starten af pandemien var det udelukkende håndvask og alkoholbaseret desinfektion, der blev anbefalet til håndhygiejne som led i forebyggelse af covid-19 både i sundhedsvæsenet og bredt i samfundet. Dette fremgik af internationale anbefalinger fra eksempelvis WHO og det Europæiske Center for Forebyggelse og Kontrol af Sygdomme”.

Kravet om adgang til vand og sæbe eller håndsprit i lokaler, hvortil offentligheden har adgang stod således på en sundhedsfaglig anbefaling.

Så går vi lidt længere frem i tiden til efteråret 2020. Her bliver Sundhedsministeriet gjort opmærksom på, at der kan være hånddesinfektionsprodukter på markedet, der ikke indeholder alkohol, men som har samme effekt. Den 12. januar 2021 anmoder Sundhedsministeriet derfor Sundhedsstyrelsen om en vurdering af, om det ud fra en sundhedsfaglig betragtning er muligt at ændre kravet om adgang til håndsprit til at være adgang til hånddesinfektion, så det ikke kun behøver at være sprit.

Sundhedsstyrelsen oplyser den 15. januar 2021:

”Sundhedsstyrelsen kan derfor fortsat anbefale alkoholbaserede hånddesinfektionsmidler, da der er bred viden om denne type hånddesinfektion, effektivitet og bivirkninger, samt at indgnidningstiden er relativt kort sammenlignet med andre typer af produkter. Det er dog muligt at benytte andre produkter end alkoholbaserede til hånddesinfektion, såfremt produktet har en tilsvarende dokumenteret effekt.”

Med den nye viden ministeriet blev forelagt, blev kravet om adgang til vand og sæbe eller håndsprit ændret i foråret 2021 i takt med genåbningen af Danmark. Ordlyden blev ændret fra ”håndsprit” til ”hånddesinfektion” i langt de fleste bekendtgørelser, hvor kravet fremgik.

Hensigten var at brede kravet ud til også at omfatte desinfektionsprodukter, der ikke indeholder alkohol, forudsat at produkterne havde den samme effekt. På dette tidspunkt var det med den nye epidemilov jo den relevante ressortminister, der efter forhandling med mig, udstedte de relevante bekendtgørelser, som så skulle gennem Folketingets Epidemiudvalg, hvor de her krav fremgik.

Og i foråret 2021 blev produktbetegnelsen ”håndsprit” ændret til ”hånddesinfektion” i forskellige bekendtgørelser. Det var den klare intention med ændringen, at desinfektionsprodukter uden alkohol nu også kunne anvendes.

Men i de forskellige bekendtgørelser fik man ikke ændret eftersætningen ”(mindst 70 pct. alkohol)”, hvilket dermed henviser til, at der må være tale om alkohol. Det betyder, at det efter ordlyden fortsat de facto var håndsprit, der blev stillet krav om. Det burde have været ændret, da man ændrede produktbetegnelsen, fordi det netop var et forsøg på at rette op på henvisningen til alkohol. Det burde have været ændret på baggrund af de henvendelser, der var.

Vurderingen i Sundhedsministeriet er derfor nu, at det ikke kan udelukkes, at kravet kan have været konkurrenceforvridende i forhold til alternative produkter, som ikke indeholder alkohol.

Samtidigt vil jeg gerne benytte lejligheden til at vende tilbage til et skriftligt spørgsmål, som Folketingets Sundhedsudvalg stillede i maj 2021 om en mulig konkurrenceforvridning som følge af kravet om adgang til vand og sæbe eller håndsprit. Det er spørgsmål 1231-1250. For med det lys, der nu er kastet over problemstillingen, har svarene ikke været så fyldestgørende. Ikke i hvert fald så fyldestgørende, som de kunne have været.

Det skyldes, at ministeriet dengang ganske enkelt ikke var opmærksom på de henvendelser, der lå eller den problemstilling, henvendelserne rejste om en mulig konkurrenceforvridning, da udvalgsspørgsmålene løb ind i foråret og blev besvaret i september 2021.

Tilsvarende løb henvendelserne om eventuelt konkurrenceforvridning ind i ministeriet i en tid, hvor vi stod med stigende smittetal og med uvished om udviklingen. Det betød, at man måtte prioritere benhårdt. Det er ikke alle henvendelser, der er modtaget i ministeriet i den periode, blev besvaret i den takt, man normalt vil forvente. Da man fik hul på at få rettet op på formuleringen i bekendtgørelserne i foråret 2021, blev der ikke præciseret tilstrækkeligt. Man overså – som jeg nævnte før – at parentesen med et krav om et mindste indhold på 70 pct. alkohol skulle have være ændret. Det blev den beklageligvis ikke.

Så til spørgsmålet om, hvorfor jeg som minister holder fast i et produkt – ethanol – selvom det ifølge spørgsmålet er klassificeret livsfarligt for brugeren. Her er jeg nødt til at anfægte præmissen om, at ethanol skulle være farligt for forbrugeren at anvende som hånddesinfektion. Jeg vil igen referere Sundhedsstyrelsen, der oplyser, at det er sikkert og effektivt. Jeg citerer:

”Der er både nationalt og internationalt langvarig erfaring med brugen af ethanol til hånddesinfektion, og der er særdeles god evidens for at ethanolbaserede hånddesinfektionsmidler har god effekt på bekæmpelse af de fleste typer bakterier, virus og svampe. Sundhedsstyrelsen og Statens Serum Institut vurderer på den baggrund, at ethanolbaseret hånddesinfektion er sikker og effektiv”.

Og så til slut spørgsmål Y om, hvorfor vi har rådført os med Statens Serum Institut og ikke Miljøstyrelsen.

I forhold til de forskellige myndigheders kompetencer kan jeg oplyse, at Statens Serum Institut er statens ekspert i epidemier og virologi, og yder rådgivning og bistand på områder, som vedrører instituttets opgaver. Statens Serum Institut årelang erfaring og tradition for vurdering af desinfektionsmidler til brug for sundhedssektoren. Jeg vil samtidig gerne understrege, at Statens Serum Institut ikke har bestemt, hvilke desinfektionsmidler, der skal være adgang til, men alene har rådgivet herom.

Og så vil jeg citere Miljøministeriet, der er ansvarlig for lovgivningen vedr. biocider, herunder desinfektionsmidler. Og Miljøministeriet oplyser:

”Biocidforordningen er under indfasning i EU, og derfor er ikke alle biocidprodukter godkendelsespligtige efter forordningens regler endnu. Indtil da er disse produkter omfattet af eventuelle nationale regler om godkendelse i de enkelte medlemsstater.

I Danmark har der ikke været nationale regler om godkendelse for hånddesinfektionsmidler. Produkter, der indeholder aktivstoffer, som er under vurdering i EU-vurderingsprogrammet, og som endnu ikke er EU-godkendt, kan således markedsføres lovligt uden godkendelse. Det gælder blandt andet produkter med ethanol. Miljøstyrelsen har derfor ikke på nuværende tidspunkt godkendt alle hånddesinfektionsmidler på markedet, og styrelsen har derfor ikke detailkendskab til alle midler. I takt med at EU-vurderingen af aktivstofferne til hånddesinfektionsmidler færdiggøres, vil flere hånddesinfektionsmidler blive godkendelsespligtige efter biocidforordningen...”

Og ministeriet slutter af med at meddele at,

”...det medfører, at Miljøstyrelsen skal godkende alle hånddesinfektionsmidler i takt med, at aktivstofferne godkendes. I dag har Miljøstyrelsen godkendt produkter, der indeholder bl.a. mælkesyre og...” det er lidt ude af min komfort zone i forhold til de her tekniske ting, men
”...isopropanol, men ikke produkter, der indeholder eksempelvis ethanol og kvarternære ammoniumforbindelser, fordi disse aktivstoffer endnu ikke er godkendt.”

Så til slut vil jeg sige samlet set kunne man have præciseret hurtigere på de oplysninger, man modtog om hånddesinfektion.

Tak.